

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. V. Quid lingua Bisida sit & quàm noxia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

vire Deo. Excludar aulâ i optatius aulâ excludi, quam A
celo. Excidam principis gratiâ? non excidam Dei. In-
glorior hâc vivam? stulta Mundi elegit Deus. Morien-
dum erit? non dixi me mori non posse; dixi, à recto, à ve-
ro flecti non posse. Ita vir fortis loquitur, hæc verba,
Regum Principumque Confessariis, Consiliariis, Con-
cionatoribus peniculatè sapius expendenda. Sed lin-
gua Blæsa fui moris tenacissima, balbutire, tremere, mu-
tûre, dicenda silere, aut obscurè proferre, inter orna-
menta sua numerat. Ita Blæsa lingua se gerit.

§. III.

BOMBILANS verò lingua huic rei unice studet, ut,
sive disputer, sive familiariter altercetur, sive litiget,
sive ultimam non accipiat, sed inferat. In eo enim
victoriam omnem esse suam autumat, adversario sem-
per respondere posse, & ultimam dicendi vices occupa-
re. Bombylius, exiguum volatile, apud quoddam genus
est, sed obstreperum; apem magnam non malè dixeris, B
quæ à bombo, quem edit, nomen invenit. Hoc volucre
animalculum se quidem miscet apibus, sed ad mellifi-
cium profusus est inutile, nam favos sibi necit è luto.
Hinc verbum vetus, Homo bombylius, homo verbo-
sus, multique strepitus, cetera inutilis, & cui verba sunt
sine penâ & pecuniâ. Hinc lingua Bombilans nunquam
non obstrepera, hoc sibi laudi ducit, se altercando pri-
mam, se fuisse ultimam, nec verborum copiâ ulli cessil-
se. Quidquid ei obijciatur, habet illa, ut Jureconsulti
loquuntur, replicas, habet triplicas & quadruplicas:
sicut Echo, clamoris iteratione vinci se non patitur,
quotiescunque laceffitur, toties respondet, & semper
voce ultimâ triumphat: ita Bombilans lingua litigiis
omnibus necit epilogum è suo promptuario.

Anno millesimo sexcentesimo decimo nono, editus
est liber Musæus hac inscriptione: Polyhymnia Pæne-
gyrica, à quâ proponuntur cantiones quæ ternione, qua-
ternione, quinione, senione, octoade musicorum con-
stant, quæ & viginti vocum sunt, sex choris partiendæ:
difficilis hæc symphonia est quæ tot eger cantoribus:
bicinia rariora sunt, sed & faciliora: & in his Bombilans
lingua exercitissima est. Fit creberrimè ut duo litigio-
rum amantes bombilante linguâ canant bicinium pro-
lium. Hic audire est, quomodo contentiore voce al-
tum & acutum scansum insonent, quomodo ab acuto
sono usque ad gravem se recipiant, qui se modò helluo-
nes & lucrones reciprocis cavillis nominabant, jam
etiam multigias & nebulones vocitant, mira biciniâ va-
rietur, Neutri propositum tacere, neuter feriri vult ul-
timum. Et quia uterque Bombilantis est linguâ, in hoc
bicinio suo etiam chromate utuntur: hic decies, hic vi-
cies audias: Tu mentiris improbe. Mox alter, pæanem ci-
tans diapausôn: Non ego, inquit, sed tu mentiris furcifer.
Hæc illorum chromatica sunt ornamenta, his cantum
ornant, pingunt, celebrant. Hæc nobiles Bombilantis
linguæ concertationes sunt, hæc vocum fugæ, hæc rotun-
data clausulæ; hi teretes illius moduli, his alter alteri re-
spondat & obstrepat. Si alteruter maturè nosset tacere,
omne hoc bicinium pridem finisset, aut nec initium
quidem habuisset. Sed hoc, ut dixi, Bombilantis linguæ
proprium est, vocè ultimâ triumphare. Oprimè monet
Antonius:

Virtutem primam esse putâ, compescere linguam;

Proximus ille Deo est, qui scit ratione tacere.

Tacuisse cum ratione ac prudenter, nemini unquam
nocuit, locutum fuisse, licet non sine ratione, nocuit in-
numeris. Ergo linguam Baccheam cave, Blæsam instrue,
comprime Bombilantem. Ad sapientum tribunal is vic-
tor in lite judicatur, non qui diutius altero loquitur,
sed qui citius conticescit.

Tom. I.

CAPUT V.

Quid Lingua BIFIDA sit, & quàm noxia.

Non sine gravi causâ Christus surdum & mutum Cur Chri-
curaturus, adeò altum ingenuit, ac si hoc bene-
ficii ægrius impetiretur. Tam profundi gemitus myste-
rium non eò spectabat, quòd miseris non quàm prom-
ptissimè succurrere solet Dominus, sed quòd muto
expediturus erat linguæ usum, quo ille accepto jam sa-
nus, pluribus delinquendi periculis exponeretur, quàm
æger & elinguis fuisset expositus. Siracides adstruit:
Multi ceciderunt in ore gladii, sed non sic quasi qui interie-
runt per linguam suam.

Eccli. c. 28.

vers. 22.

In linguæ alphabeto primam & initialem litteram
satis censeo cognitam. Cœpinus & primæ proximam
explicare. Ita nunc à linguâ Adulatoria, Bacchea, Blæsa,
Bombilante progressum faciemus ad linguam BIFI-
DAM Adulatoriæ cognatam. Cujus autem hæc naturæ
sit, quantumque sub eâ mali lateat, jam differemus.

§. I.

Vbi cor duplex est, ibi etiam lingua: unde homo
BILINGVIS dicitur. Lingua hæc fissa est & divi-
sa, sed non ut illa in Pentecoste. De hac Bifida clarissime
Siracides: Omnis peccator, inquit, probatur in duplici linguâ.
Omnis peccator invidus & bilinguis. Hi tales ad amicitiam
cum Deo ineundam minime sunt idonei; Deus simpli-
cissima Veritas est, & homine sincerè simplici mirè de-
lectatur. Nam Salomone teste: Cum simplicibus sermoci-
natio ejus.

Eccli. cap. 5.

vers. 11.

Eccli. cap. 6.

initio.

Prov. cap. 3.

vers. 32.

Narrat Diodorus Siculus in Australi quadam insulâ
gentem degere, quæ ab imâ fauce linguam naturaliter
divisam, tamque volubilem habeat, ut non tantum vo-
ces humanas omnes, sed omnigenarum avium cantus
imitari, & unus quidem ex illâ gente duobus homini-
bus commodè respondere possit. Pulchrum, arbitror,
figmentum, huc tamen aptum. Atrificium istud homi-
nis bilinguis est; inter corvos crociat, inter acanthides
fringit, inter luscinas cantat, inter columbulos pipit:
bilinguis uno eodemque tempore duobus, imò pluri-
bus respondet; his nigrum, illis album, cum istâ parte
de cepis, cum illâ de alliis loquitur. In homine bilingui
cor & lingua minime conveniunt, prout improbi senes
illi loquebantur, qui Susannæ pudicitiam sollicitarunt,
quorum ille dixerat sub schino, iste sub prino. Hoc unus
idemque homo potest, si sit bilinguis. Nam, ut vetus
verbum est, Aliud stans, aliud sedens; mel illi in ore est,
sub cingulo novacula; altera fert lapidem, altera panem
ostentat, servitium offert, & meditatur exitium. Prisci
poetæ talem sic depinxerunt. Venit ad Satyrum tre-
mens frigore viator, qui & manus conglobatas halitu
calefecit. Quæsit ab eo Satyrus, quid id faceret? respon-
dit; manus calefacio. Ventum est ad mensam, & appo-
sita pultes fumantes quas hospes eodem halitu attem-
peravit ori. Interrogatus, & quid hoc sibi veller? Opso-
nium, inquit, refrigerio; nimium calet. Cui Faunus: Ec-
quid tu tandem hominis es? calidum & frigidum flas
eodem ore. Apage sis à meo contubernio. Omnes bi-
lingues tales sunt, Salomone attestante: Qui benedicit
proximo suo voce grandi, de nocte conjurgens maledicet ei si
milis erit.

In homine

bilingui

cor & lin-

gua minime

conve-

niunt.

Prov. c. 27.

vers. 14.

§. II.

Bilinguis pane detractorem superat: detractor est, si Homo bi-
absentis famam laceret, quòd si insuper præsentem
illum, de quo talia sparsit, lenibus & phaleratis verbis
ducere studeat, verè bilinguis est. Ex hujus ore velut ex
eodem fonte & saccarum fluit, & aqua stygis mordaci-
sima. Jure optimo Salomon: Arrrogantiam, inquit, & su-
perbiam, & viam pravam, & os bilingue detestor. Nec mirum,
est

Prov. cap. 8.

vers. 13.

E c c

est

Homo bilinguis est enim homo bilinguis monstrum, cum nullum animalium bilingue fecerit natura. Plebejus error serpentibus plures linguas assignat, cum una sit, sed duplex videatur ob celeritatem motum. At homo unam putatur habere, & duabus utitur. Quod si una nequeat satis domari, duæ quomodo domabuntur? Atque hæc duæ linguæ, velut filiae sunt & quidem gemellæ Mendacii, secundissimæ matris: nam cum gemina hæc lingua unam eandemque rem eadem de causâ & laudet & vituperet, alterutrum certe confictum sit necesse est. Ecclesiasticus: *Super furem, inquit, est confusio & penitentia, & denotatio pessima super bilinguem*. Fur deprehensus mirum quantum erubescit ac puniatur: & in præcâ quidem lege quadruplum ejus quod abstulit, reddere debuit, & quandoque etiam septuplum, quo soluto abibat liber.

At verò bilinguis notâ pessimâ inuretur (*denotatio pessima super bilinguem*) apud omnes malè audit, monstrantium digitis devorabitur. Perius: *At pulchrum est digito monstrari, & dici hic est*. Sed turpissimum est bilingui. *Salsarro & bilinguis maledictus, multos enim turbavit pacem habentes*. Et quamvis improba hæc lingua, domino suo emolumenti aliquid adferre videatur, id tamen fit Deo minimè annuente: nihil hic solidæ prosperitatis somnandum. Nam, *Cor ingrediens duas vias non habebit successum, & pravus corde in illis scandalizabitur*. Seipsum miser illaqueabit, & fraudabit omni spe bonâ. Fit enim plerumque, ut qui duos lepores sectatur, nullumprehendat. Nam uti nemo potest duobus dominis servire, Numini & Mammonæ, Deo & Baalim; & sicut Arca Dei & Dagon nullam loci societatem inire inter se poterant; & quemadmodum Deus agrum unum duplicis generis semente conseri, unam vestem è lana & lino texti vetuit, bovem & asinum ad aratrum jungi prohibuit: Ita odit Deus gravissimè linguas duplices, verbis tam sibi contrariis instructas. In illo Salomonis judicio integerrimo, vera mater infantis, vivum voluit infancem servari, & nequaquam dividit; ita Deus in omnibus obsequiis sibi deferendis jure suo postulat cor indivisum, linguam non duplicatam.

Ideo proclamat Elias: *Utsquequo claudicatis in duas partes?* Qui vult censeri à parte Catholica, sentiat cum Catholicis: improbum votum & studium est, cupere modò his, modò illis non displicere. Os divinum semisrigidos aut semicalidos non tolerat: *Quia tepidus es, ait, incipiam te evomere ex ore meo*. **§. III.**

Hic, ô Christiani, quotidie proficiendum nobis est, ut, sicut cum Deo quam sincerissimè, sic etiam cum hominibus agamus. Deum non fallit homo, sed homines. Ideo Paulus: *Et hoc, inquit, oro ut charitas vestra magis ac magis abundet, ut sitis SINCERÆ*. Quò fidelior quis est ac sincerior, hoc & beatior, etiam in hoc Orbe. Multi è tribu paupertinâ emerferunt ad opes & clarum nomen solerti sinceritate. Et fit quandoque ut homines litterati, & qui sibi non parum videntur sapere, sequi cogantur rudes & illitteratos sed sinceros; horum sinceritatem Deus præ illorum eruditione vult honorari.

Abrahamo Deus plurimam gratiam facturum, hoc in vicem petit: *Ambula coram me & esto perfectus*. Hoc idioma bilinguis non capit, nam et si fingat se hac coram Deo ambulare, illac certè ambulare coram diabolo: duplici graditur viâ, & ob hoc ipsum neutra bonæ; ut si quis velit in uno pultario pulcem albam & nigram coquere, neutram bene coquet. Sunt quidam bilingues, sed laude digni, ut qui paci restauranda, non excitandis litibus geminâ linguâ utuntur. Hi partes inter se dissidentes, quibuscunque lictis rationibus in pristinam concordiam student reducere. Neque verò aliud huic parti occidunt, & aliud alteri, neque hanc ita deprimunt ut illam nimium extollant, utrique favent; quantum honestè possunt, & cum utraq; ea solum agunt quibus animos

jungant, & gratiam reconcilient. Hos bilingues nemo damnaverit, linguas enim suas quasi duplicantes, ut ad consociationem reducant alienas. Lingue Apollonarum igneæ sic fissæ erant, ut per eas diversissimarum linguarum gentes in unam Religionis confessionem componerentur. Bene ergo his bilinguibus, sed malè illis qui unum eundemque hominem, unam eandemque actionem & commendant & vituperant; audient mel ingerrunt, sed spargunt in absente. Adulatorem bilinguem hac parte superat: Adulatori plerumque satis est, in os dixisse placentia, plurima laudasse, annuisse ad omnia: de cetero cavet, ne quem tam molli sermone demulcit, incauto apud alios offendat. Primum illud bilinguis eximie novit, ablandiri, arridere, dilaudare amplissimè; sed & istud insuper solet addere, obreptare à tergo, de absentibus pessimè loqui, dictis prioribus omnia contraria dicere; ita eodem ore calidum & frigidum flare, idem tam facundè carpere, quam ante largiter deprædicaverit. Ranarum genium novisti: clamor illarum absonus procul auditur. Accede ad paludem, & jam ferè tacebant. Ita quandoque bilinguis importunos clamores ciegit, tonat, sevit, improbat, detestatur. Accede, & videbis quam linguâ sit usurus longè aliâ. Jamque ad modestiam compositus, aut filebit ut rana, aut quem antea diris omnibus devovit, jam pæne attollet in celum. En duas linguas diversissimas in uno eodemque homine, ab unis eisdemque faucibus. Sed obsecro, paululum ab hoc ore bilingui recede, & rana hæc importunissimos clamores iterabit.

Et videte mihi quam etiam parentes sæpe sint bilingues, cum se esse nesciunt. Filium habuit Aristomenes, sed delicatum & quem plus æquo amavit. Utergo spes familiæ ad alta crederet, filio pedagogum dedit, qui primam ætatem moribus & litteris imbueret. Puer impatiens freni, monitori asper, nec amans litterarum, præceptoris industriam averfari, monita non audire, iusta non facere, optimas horas pessimè perdere, arctiorem disciplinam molestissimè ferre: sed & petulantie patronum querere, graves querelas apud patrem depone, præceptorem inusitata severitatis accusare, plagiarum, tyrannum appellare. Hic pater planè patrem se gessit, & filii querulam mollitiem castigavit, sed unâ linguâ: utinam non & aliam linguam habuisset, quâ dicta revocasset. Nam filio quidem præceptoris accusatori paulò severius: Heus, inquit, puer, vacandum est multis aut vapulandum; qui vapulare non vult, discat. O rectè dictum, ô linguam bonam! Sed habuit Aristomenes linguam etiam alteram, verè bilinguis. Nam & pedagogum clam filio vocavit, & Velim, inquit, mitius agas cum filio, puerum tenerum esse nosti: & sæpe plagis non docemur, sed efferramur, sis lenior, & amari malis quam timeri.

O Aristomenes, ô vir bilinguis, quam bona fuit lingua prior, tam mala hæc altera: omnia corrupti linguam sic duplicando. Ita severus & indulgens pater es, nigram & albam pulcem in eodem coquis pultario.

Attendite, bilingues, celum vos odit & terra. *Salsarro & bilinguis maledictus*.

CAPUT VI.

BLASPHEMIA quam grave sit peccatum, & quam variè puniunt.

Aluntur, inquit Valerianus, qui putant nihil esse forte & robustum, nihil violentius veneno. Et quamvis ista in proficiendis moribus habeant peculiare natura beneficium: cedunt tamen in contentione verborum. Nihil enim tam noxium aut malitiosum, quod non viribus ejus minus sit, si se incitata feruere lingua commoverit. Multa sunt quidem humani corporis vitia & satia gravia, sed parum possunt consilii viribusque suis, nisi scelerum